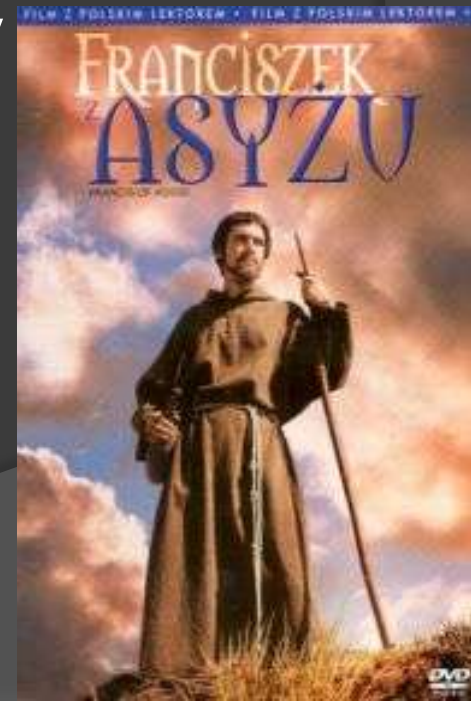

„ŚW. FRANCISZEK Z
ASYŻU”

Franciszek z Asyżu, właściwie Giovanni Bernardone, nazywany Biedaczyną z Asyżu (ur. 1181 lub 1182 w Asyżu, zm. 3 października 1226 w Porcjunkuli koło Asyżu) – włoski duchowny, diakon, założyciel zakonu franciszkanów, misjonarz, mistyk średniowieczny, stygmatyk, święty Kościoła katolickiego, uważany za prekursora ekologii.

Jest on jednym z największych świętych Kościoła Powszechnego. Urzeka do dziś każdego, kto zetknie się z jego ideami i działalnością. Wszystko, co czynił było konsekwencją głębokiej przemiany wewnętrznej i zawierzenia Chrystusowi. Z całą prostotą i szczerością wzorował swe życie na Ewangelii. Dla mnie śledzenie Franciszkowych gestów, czynów, modlitw, jest przeżyciem niezwykłym, zadziwiającą przygodą, podczas której pragnie się zawołać: „Ty, który tak bardzo przybliżyłeś Chrystusa Twojej epoce, pomóż nam przybliżyć Chrystusa naszej epoce, naszym trudnym i krytycznym czasom”.

Biografia

Franciszek z Asyżu przyszedł na świat w rodzinie zamożnego kupca, sukiennika umbryjskiego Pietro Bernardone. Jego matka, Pika, pochodząca z Pikardii, nadała mu na chrzcie imię Jana (Chrzciciela albo Ewangelisty), które ojciec zmienił na Francesco, prawdopodobnie będąc pod ogromnym wpływem Francji, w której zawarł korzystne umowy handlowe. Źródła podają, że Franciszek miał brata o imieniu Anioł. Pierwsze lata swego życia spędził w rodzinnym Asyżu. Uczęszczał do parafialnej szkoły przy kościele św. Jerzego, gdzie zdobył podstawowe wykształcenie. Mając 21 lat, wziął udział w wojnie pomiędzy Asyżem a Perugią. Konflikt dotyczył wykupu ziemi komunalnej przez szlachtę asyską. Na przełomie 1202 i 1203 roku, w wyniku zdrady towarzysza, został uwięziony w Perugii. Uwolniony w 1204, ze względu na ciężką chorobę powrócił do Asyżu. Rok 1205 jest początkiem powolnego procesu nawrócenia Franciszka. W czasie wyprawy wojennej do Apulii, w Spoleto miał wizję, która zadecydowała o kolejach jego życia. Ze względu na nawrót choroby ponownie wrócił do Asyżu, gdzie hojnie obdarował spotkanego po drodze trędowatego i dał mu pocałunek pokoju. W asykim kościele San Damiano jesienią tego samego roku usłyszał głos Chrystusa, przemawiającego z ikony krzyża, który kazał mu iść i odbudować kościół (Krzyż z San Damiano). Wydarzenie to opisują biografowie franciszkańscy Tomasz z Celano i Bonawentura z Bagnoregio. Remontując kościół sprzedał konia i zabrał ze sklepu ojca kilka beli sukna, przez co popadł w konflikt z nim. Ojciec najpierw uwięził go, a potem, w 1206 roku, zaprowadził przed sąd biskupi (na życzenie Franciszka, który uważał, że żaden inny trybunał nie jest dla niego miarodajny). Biskup orzekł, że Franciszek powinien zwrócić ojcu koszty, na co Franciszek oświadczył, iż nie ma ojca – zdjął odzienie, zostając w samej włosienicy, złożył je i razem z pieniędzmi oddał ojcu. Rozpoczął życie pokuty, m.in. asystując w leprozorium. W latach 1206-1208 odrestaurował podasyżskie kaplice: San Damiano, San Pietro i kaplicę Matki Bożej Anielskiej w Porcjunkuli pod Asyżem.

24 lutego 1208 roku Franciszek, uderzony usłyszanymi w czasie Mszy św. słowami, dotyczącymi stylu życia apostołskiego, zdjął habit eremicki i zaczął nosić prostą brązową tunikę – strój uważany w ówczesnej Umbrii za typowo plebejski. Z bosymi stopami zaczął wzywać ludzi do czynienia pokuty. 16 kwietnia 1208 roku przyłączyli się do niego Bernard z Quintavalle (który spieniężył cały swój majątek, a pieniądze rozdał wdowom i sierotom) i kanonik Piotr z Cattani. W kilka dni później do grupki pierwszych franciszkanów dołączył brat Idzi z Asyżu. Minorycy zaczęli odbywać wyprawy misyjne (Marchia Ankońska, Poggio Bustone, Rieti, Florencja). Wiosną 1209 (w niektórych źródłach 1210) roku Franciszek poprosił w Rzymie o zatwierdzenie napisanej przez siebie Reguły. Innocenty III, zgodnie z wcześniejszymi ustaleniami miał odmówić i wręczyć Franciszkowi napomnienie, ale, jak mówią podania, pod wpływem snu z poprzedniej nocy postanowił zatwierdzić regułę. W śnie tym papież Innocenty widział walące się mury bazyliki lateraneńskiej i obszarpanego młodzieńca, który w jego oczach urósł do olbrzyma i ocalił Lateran. W Franciszku Innocenty rozpoznał młodzieńca ze swego snu i zatwierdził franciszkański sposób życia, polecając braciom mniejszym głoszenie nawrócenia i pokuty. Wracając z Rzymu, Franciszek z pierwszymi towarzyszami zatrzymał się w Rivortorto, a następnie w Porcjunkuli pod Asyżem, która stała się kolebką franciszkanów. Tego samego roku Franciszek założył Trzeci Zakon dla ludzi świeckich. W niedzielę palmową w 1211 albo 1212 roku Franciszek przyjął w Porcjunkuli Klarę Ofreduccio, której pomógł w ucieczce z domu; wówczas ukonstytuował się Drugi Zakon – Klaryski. W następnych latach Franciszek informował osobiście papieża o stanie rozwoju założonej przez siebie wspólnoty franciszkańskiej, spotykając się w Rzymie z Jakubiną Settesoli. Szlachcic Orlando di Chiusi ofiarował franciszkanom na zamku Monte Feltro górę La Verna. W 1215 roku w czasie IV Soboru Laterańskiego, Franciszek spotkał Dominika Guzmana, założyciela zakonu dominikanów.

5 maja 1217 roku franciszkanie zgromadzili się w Porcjunkuli na kapitule generalnej. Zostały podjęte decyzje o misji pozaalpejskiej, do Ziemi Świętej i do Afryki. Franciszek na wyraźne życzenie kardynała Ugolina (późniejszego papieża Grzegorza IX), legata papieskiego dla Toskanii i Lombardii, zdecydował się pozostać we Włoszech. W 1219 roku Franciszek wyruszył na Bliski Wschód. W Egipcie spotkał się z sułtanem Melek el-Kamelem. Zaproponował mu, by odrzucił Mahometa, a przyjął Chrystusa. Mimo wielkiej obrazy, jaką była taka propozycja, sułtan zapytał Franciszka, co uczyni, by dowieść prawdziwości swojej wiary. Franciszek zaproponował, by sułtan rozpałił wielki ogień, przez który przejdą Franciszek i derwisze sułtana, a Bóg uczyni sąd i jeśli zechce, to Franciszek przejdzie nietknięty. Jednak derwisze sułtana nie podjęli wyzwania, sam sułtan zaś odesłał Franciszka, dając mu firman na drogę, by nikt w zasięgu wojsk sułtańskich nie skrzywdził go. Na początku 1220 roku Franciszek opuścił Akko, w którym spędził cały rok, nawiedzając miejsca święte Palestyny. Spotkanie Franciszka z sułtanem potwierdzają kroniki muzułmańskie, krzyżowców i jeden z listów biskupa Jakuba de Vitry. Po powrocie do Włoch Franciszek rzekł się przywództwa zakonowi, wyznaczając na swego następcę brata Pietro Cattaniego. 29 listopada, na prośbę Franciszka, papież Honoriusz III bullą *Solet annuere* zatwierdził napisaną przez Biedaczynę z Asyżu regułę (tzw. Reguła zatwierdzona). W nocy z 24 na 25 grudnia 1223 roku Franciszek urządził w Greccio pierwszą w historii bożonarodzeniową szopkę. 14 albo 15 otrzymał w grocie na szczycie La Verny święte stygmaty. W czasie modlitwy wpadł w zachwycenie, ujrzał coś podobnego do "ukrzyżowanego archanioła o siedmiu skrzydłach, albo do apokaliptycznej wizji ukrzyżowanej potęgi ostatecznej".

Przeszył go straszny ból, a gdy ocknął się, ujrzał, że stopy i nadgarstki ma przebite gwoździami, bok zaś otwarty. W 1225 roku Franciszek zaczął coraz bardziej odczuwać dolegliwości związane z chorobą oczu. Za namową brata Eliasza poddał się bezskutecznym zabiegom lekarskim. Przebywając w tym czasie w kościele San Damiano ułożył Pieśń słoneczną. Ostatnie miesiące swego życia spędził podróżując od miasta do miasta. Pod koniec pory letniej 1226 powrócił do Asyżu. Umarł, położony na własne życzenie bez ubrań na gołej ziemi, w sobotę, 4 października 1226 roku. Następnego dnia mieszkańcy Asyżu przenieśli jego ciało do kościoła San Giorgio w środku miasta. Brat Eliasz powiadomił o śmierci Franciszka, śląc *List okólny o śmierci św. Franciszka*. Z miejsca pierwotnego pochówku ciało Franciszka zostało przeniesione 25 maja 1230 roku do wybudowanej specjalnie przez Eliasza Bombarone bazyliki na Colle del Paradiso w Asyżu.

Patronat

Franciszek z Asyżu jest patronem: albertynów, franciszkanów, kapucynów, franciszkanów konwentualnych, bernardynek, kapucynek, klarysek, koletanek (założonych przez św. Koletę Boylet), tercjarzy, mariawitów; Włoch, Asyżu, Bazylei; Akcji Katolickiej; aktorów, niewidomych, pokoju, robotników, tapicerów, ubogich, więźniów, kupców, zwierząt, harcerzy i hodowców ptactwa domowego, ekologów. W 1981 roku w Krakowie franciszkanie założyli Ruch Ekologiczny św. Franciszka z Asyżu - REFA, który prowadzi wiele działań edukacyjnych i proekologicznych.

Ikonografia

W ikonografii Franciszek z Asyżu przedstawiany jest w brązowym habicie franciszkańskim z kapturem, przepasany białym sznurem z trzema węzłami, symbolizującymi trzy składane przez braci mniejszych śluby: posłuszeństwa, ubóstwa i czystości. Na wielu wizerunkach Franciszek trzyma w ręku krucyfiks, a u jego stóp znajduje się czaszka – symbole pokuty i umartwienia. Artyści niejednokrotnie ukazują go ze stygmatami, które otrzymał: przebitym boki, rękami i stopami. Współcześni artyści często przedstawiają Franciszka w otoczeniu zwierząt, ze względu na braterstwo stworzeń, jeden z elementów duchowości minoryckiej.

Dzień obchodów

Kalendarz liturgiczny rodziny franciszkańskiej odnotowuje następujące wspomnienia związane z życiem św. Franciszka z Asyżu:

- * 24 maja – święto poświęcenia asyjskiej Bazyliki św. Franciszka,
- * 2 sierpnia – Odpust Porcjunkuli,
- * 17 września – święto Stygmatów św. Franciszka,
- * 29 listopada – Wszystkich Świętych Zakonu Serafickiego,
- * 12 grudnia – święto Odnalezienia Ciała św. Franciszka.

Świętego wspominają również Kościoły ewangelickie i anglikańskie.

Flementy duchowności

Duchowość św. Franciszka opiera się w głównej mierze na jak najwierniejszym naśladowaniu Chrystusa w Jego posłuszeństwie wobec planów Zbawienia, ubóstwie i czystości (chrystocentryzm). Charakteryzuje się fascynacją dla Bożej dobroci, przejawiającej się w wielu znakach zauważalnych w świecie: instytucja Kościoła, braterska wspólnota, braterstwo stworzeń, wytrwałość i szacunek dla ludzkiego cierpienia. Poczucie osobistej grzeszności i zależności od dobrego Stwórcy mobilizuje braci mniejszych do wstępowania na drogę pokuty i zachęcania do pójścia tą drogą innych ludzi.

*...błogosławię wszystkich
moich braci,
którzy są w zakonie
i będą wstępowali do
niego aż do końca
świata...*

Relikwie i sanktuaria

Grób Franciszka z Asyżu znajduje się w Bazylice dedykowanej jego imieniu w Asyżu. Jego relikwie posiada większość klasztorów franciszkańskich w Polsce. Sanktuariami związanymi z jego życiem są miejsca, w których przebywał w czasie swoich podróży po ziemi włoskiej (m.in. Asyż, Arezzo, Carceri, Fonte Colombo, Greccio, Gubbio, La Verna, Rieti, Spoleto). Polskie sanktuarium św. Franciszka znajduje się w Miejskiej Górcie koło Rawicza.

Postać Św. Franciszka znalazła się w Boskiej Komедii Dantego, pisali o nim przez wieki wybitni pisarze i myśliciele. Idee Franciszka z Asyżu znane głównie ze zbioru Kwiatki św. Franciszka (XIV w.), gdzie obok legend są również jego utwory, wywarły znaczny wpływ także na polskich pisarzy 2. poł. XIX i XX w., szczególnie w epoce Młodej Polski.

Św. Franciszek zapoczątkował wielki ruch filozoficzno-religijny – tzw. franciszkanizm. Był to ruch odnowy moralnej. Jego podstawą była radosna, prosta wiara, płynąca z miłości do Boga i całego stworzenia. Franciszkanizm przepełniony był ewangeliczną zasadą ubóstwa oraz miłosierdzia, braterstwa i pomocy potrzebującym.

GŁÓWNE ZAŁOŻENIA FRANCISZKANIZMU:

- życie człowieka nie musi być wieczną ascezą, bolesnym oczekiwaniem na śmierć, może być *afirmacją świata* i jego piękna;
- sens życia człowieka tkwi w *miłości* braterskiej i chwaleniu Boga Stwórcy;
- radość ludziom daje obcowanie z *przyrodą* i jej pięknem; świat jest domem człowieka, człowiek jest częścią natury; św. Franciszek kochał wszystkie stworzenia, całą przyrodę;
- *ubóstwo* to wyraz miłości do bliźniego, miłość daje ludziom radość, a ta prowadzi do świętości; św. Franciszek wyrzekł się wszelkich bogactw, tak samo czynili jego bracia;
- ubóstwo uczy *pokory*; Franciszek mówił "Jestem tak mały, że mogę zmieszać się z pyłem";
- wypełnianie *nakazów ewangelicznych* jest możliwe do urzeczywistnienia, należy wprowadzać je w życie, postępować tak, jak Chrystus;
- ostatecznym szczęściem dla człowieka jest śmierć.

Raczyńska Natalia KI. II TL